

Buitenlands gediplomeerde tandartsen in Nederland, 2010-2012

**Een herhaalde meting onder BIG-geregistreerde tandartsen die in het
buitenland hun diploma hebben behaald**

I. van der Lee
R.S. Batenburg

Colofon

Dit is een rapport van het Capaciteitsorgaan

Postbus 20051 | 3502 LB Utrecht

info@capaciteitsorgaan.nl | www.capaciteitsorgaan.nl

T 030-2823840

Uitvoering

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Capaciteitsorgaan door het NIVEL

Maand/jaartal: 04/2013

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	6
1 Inleiding	8
1.1 Doelen en onderzoeksvragen	8
1.2 Leeswijzer	9
2 Onderzoeksmethode en gegevensverzameling	10
2.1 Gegevensverzameling	10
2.2 Respons	11
2.3 Non-respons analyse: kenmerken van de niet bereikte tandartsen met een buitenlands diploma	12
3 Kenmerken van tandartsen met een buitenlands diploma	14
3.1 Leeftijdsverdeling	14
3.2 Sekseverdeling	15
3.3 Nationaliteit	16
3.4 Decennium van afstuderen	17
3.5 Land waar opleiding is afgerond	17
3.6 Relatie nationaliteit en land waar de opleiding werd afgerond	18
3.7 Samenvatting	19
4 Veranderingen in werkzaamheid bij tandartsen met een buitenlands diploma tussen 2010 en 2012	21
4.1 Aantal werkzame tandartsen met een buitenlands diploma	21
4.2 Werkzame positie	22
4.3 Werkzaamheid in fte	24
4.4 Uitstroom van de werkzame tandartsen	26
4.5 Samenvatting	28
5 Een beschrijving van de bereikte tandartsen met een buitenlands diploma die in Nederland werkzaam zijn	29
5.1 Aantal werkzame tandartsen met een buitenlands diploma	29
5.2 Relatie jaar van diplomering en jaar van registratie in Nederland	33
5.3 Relatie jaar van registratie in Nederland en jaar waarin men gaat werken in Nederland	35
5.4 In het buitenland gewerkt sinds men werkzaam is in Nederland	37
5.5 Werkzame positie	40
5.6 Aantal fte werkzaam	42
5.7 Uittredeleeftijd	44
5.8 Motieven om als tandarts in Nederland te werken	47
5.9 Beheersing talen	48
5.10 Samenvatting	50

6 Respondenten ooit werkzaam als tandarts in Nederland	51
6.1 Aantal tandartsen ooit werkzaam als tandarts in Nederland	51
6.2 Werkzame positie	53
6.3 Aantal fte werkzaam	53
6.4 Motieven om in Nederland te werken	54
6.5 Samenvatting	54
7 De bereikte tandartsen met een buitenlands diploma in het licht van de capaciteitsramingen	55
7.1 De werkzaamheid van tandartsen met een buitenlands diploma	55
7.2 Parameters van tandartsen met een buitenlands diploma op basis van de ramingsenquête	56
7.3 Parameters van tandartsen met een buitenlands diploma in de toekomst	57
Literatuur	60
Bijlage 1 : Brief en vragenlijst	61
Bijlage 2: Vergelijking nationaliteiten 2010 en 2012	64

Voorwoord

In dit rapport wordt verslag gedaan van een herhaald onderzoek naar het arbeidsaanbod van tandartsen die in Nederland werkzaam zijn en in het buitenland hun diploma hebben behaald. Dit onderzoek is door het NIVEL uitgevoerd in opdracht van het Capaciteitsorgaan ten behoeve van de integrale capaciteitsraming voor medisch specialistische en tandheelkundige vervolgopleidingen die eind 2013 uitgebracht zal worden.

Dank gaat uit naar de werkgroep Eerstelijns Mondzorg (ELM) van het Capaciteitsorgaan die fungeerde als begeleidende werkgroep bestaande uit:

- Dhr. F.R. Barendrecht
- Dhr. R.J. Bausch
- Mw. C.S. Boltje-de Boer.
- Dhr. J. Bruers
- Dhr. J.L.M. van den Heuvel
- Mw. C. Julien
- Dhr. J.A. Kieft
- Mw. P. Koole-Kisman
- Mw. J. van Rennes
- Dhr. J. Tams
- Dhr. N. Vos

De dagelijkse begeleiding van het onderzoek vanuit het Capaciteitsorgaan als opdrachtgever was in handen van mw. A.E. Zandbergen en dhr. H.J. Leliefeld van het Capaciteitsorgaan. Meer informatie over de taken van het Capaciteitsorgaan, de werkgroep ELM en eerdere publicaties, zijn te vinden via www.capaciteitsorgaan.nl.

Utrecht, april 2013

Samenvatting

Wat is de werkzaamheid van tandartsen die in het buitenland het diploma hebben behaald en in ingeschreven staan in het BIG-register, en hoe is dat tussen 2010 en 2012 veranderd? Dat is de hoofdvraag van dit onderzoek. Daartoe is ten eerste de arbeids- en verblijftijd van de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma geactualiseerd. Alle 283 tandartsen met een buitenlands diploma die in 2010 in de enquête aangaven in Nederland werkzaam te zijn, zijn opnieuw benaderd. Hiervan heeft 54% gerespondeerd. Ten tweede zijn in totaal 405 tandartsen aangeschreven met een buitenlands diploma en die BIG-geregistreerd zijn ná januari 2010. De respons van deze groep op de enquête bedroeg 37%. De non-respons is dus hoog en daarmee missen we een belangrijk deel van de doelgroep. De kans is groot dat de niet-bereikte tandartsen vaker ook niet werkzaam zijn in Nederland, ook al is aan alle aangeschreven personen gevraagd de enquête ook in te vullen als zij niet (meer) in Nederland werkzaam zijn.

De tandartsen met een buitenlands diploma die in 2012 op de enquêtes hebben gereageerd blijken voor 70% in Nederland werkzaam te zijn. Uit de enquête blijkt ook dat de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma relatief jong (68% van de respondenten is jonger dan 45 jaar) en 51% is vrouw. Ten opzichte van 2010 hebben de respondenten in 2012 iets minder vaak de Duitse of Belgische nationaliteit (van 24% en 20% in 2010 naar 20% en 16% in 2012) en iets vaker de Nederlandse nationaliteit (van 20 naar 25%). Deze laatste groep met de Nederlandse nationaliteit heeft de zogenaamde 'U-bocht'-route van diplomering gevolgd, het vaakst via België. Net zoals in 2010 zijn de respondenten ook in 2012 het vaakst in Duitsland en België tot tandarts opgeleid (samen 50%). In 2012 bestaan de respondenten echter uit meer in Spanje opgeleide tandartsen dan in 2010. De meeste Duitse en Belgische tandartsen hebben ook in hun eigen land als tandarts gewerkt, voor tandartsen uit andere landen is dat niet het geval.

Wat betreft de werkzaamheid van tandartsen met een buitenlands diploma blijkt dat men gemiddeld 0,78 fte werkzaam is, oftewel 30,8 uur. Men geeft aan iets meer te willen werken namelijk 0,80 fte. De Nederlandse tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben behaald werken gemiddeld meer fte (0,87) dan niet-Nederlandse tandartsen (0,75 fte); dit was in 2010 ook het geval. De meeste tandartsen met een buitenlands diploma (51%) zijn werkzaam in (loon)dienst; in 2010 was dit 57%. Buitenlands opgeleide tandartsen met een Nederlandse nationaliteit werken duidelijk minder vaak in loondienst (33%) en zijn vaker (mede)eigenaar van een praktijk (52%) dan tandartsen met andere nationaliteiten. De verwachte uittredeleeftijd is 56 jaar, maar ook hier wijken de Nederlanders af; zij verwachten met 63 jaar te zullen stoppen. Op basis hiervan kan berekend worden dat bijna de helft (49%) van de groep werkzame tandartsen (met een buitenlands diploma) binnen tien jaar uitstroomt. Dit zijn vooral tandartsen met een niet-Nederlandse nationaliteit.

De meest genoemde motieven om in Nederland te werken of te hebben gewerkt zijn het hebben van een Nederlandse partner, het hier al woonachtig zijn, en de gunstige werkomstandigheden (salaris, werkuren, samenwerking).

Uit de specifieke groep van 154 tandartsen die zowel in 2010 als in 2012 repondeerde kunnen wij mogelijke trends in mobiliteit en carrière afleiden. Van deze groep weten we nu dat ze vaker (mede)eigenaar zijn geworden van een tandartsenpraktijk. Dit geldt met name voor de buitenlands gediplomeerde tandartsen met een Nederlandse nationaliteit. Daarnaast is de groep niet meer fte gaan werken en wil dat ook niet. Tot slot verwacht deze groep in 2012 eerder te stoppen met werken dan zij in 2010 aangaven; de gemiddelde leeftijd waarop zij verwachten te stoppen met werken als tandarts in Nederland is gedaald van 59 in 2010 naar 54 in 2012.

1 Inleiding

Nederland kent een relatief groot aantal tandartsen dat in het buitenland het tandartsdiploma heeft behaald. De instroom en werkzaamheid van tandartsen met een buitenlands diploma wordt zo goed mogelijk gemonitord en meegenomen in de ramingen van het Capaciteitsorgaan. In zijn adviezen aan de Minister omtrent de gewenste instroom in de tandheelkundige opleidingen zijn verschillende varianten gebaseerd op de instroom en werkzaamheid van tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben behaald. In 2010 is uitgegaan van een instroom van 180 buitenlandse tandartsen per jaar, maar ook van 90, en van scenario's waarin er 0 instroom van buitenlandse tandartsen zou zijn. Daarnaast waren er ten aanzien van de werkzaamheid en de verblijfsduur van buitenlandse tandartsen in Nederland grote onzekerheidsmarges; mede omdat hier veel factoren op van invloed zijn. Door onderzoek van het NIVEL in 2010 en 2011 onder buitenlandse tandartsen, en analyses die het Capaciteitsorgaan op het BIG-bestand heeft laten uitvoeren, is wel er veel meer bekend geworden over de werkzaamheid van buitenlandse tandartsen dan eerder het geval was.

Sinds 2010 hebben verschillende ontwikkelingen zich binnen de eerstelijns mondzorg doorgezet die invloed hebben op zowel de vraag als het aanbod aan buitenlandse tandartsen in Nederland. Hierdoor is het zinvol om het arbeidsaanbod van buitenlandse tandartsen op korte termijn te blijven monitoren. Een belangrijke beleidsmaatregel die in dit verband genoemd kan worden, en is ingegaan in 2011, is een wijziging in het belastingvoordeel voor buitenlandse tandartsen. Daarnaast is het van belang de uitkomst van de eerdere metingen te verifiëren. Het is daarom relevant om na te gaan of de buitenlands opgeleide tandartsen die vóór 2011 en ná 2011 in Nederland werkzaam zijn, van elkaar verschillen wat betreft arbeids- en (verwachte) verblijftijd. Ook is het relevant om meer over de motieven van deze tandartsen te weten te komen, iets wat in eerdere peilingen niet is gevraagd.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat in dit onderzoek het begrip 'buitenlandse tandartsen' wat breder is gedefinieerd. De eerdere onderzoeken onder buitenlandse tandartsen hadden betrekking op tandartsen met een buitenlandse nationaliteit *en/of* een buitenlands diploma. Dit onderzoek richt zich op alle tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben behaald.

1.1 Doelen en onderzoeksvragen

De doelstellingen voor dit project zijn:

- Het in 2012 verzamelen en actualiseren van de arbeids- en verblijftijd van de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma, door enquête- en bureauonderzoek.
- Het vergelijken van de actuele arbeids- en verblijftijd van de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma met die zoals gemeten in 2010.
- Het beschrijven en verantwoorden van deze onderzoeksactiviteiten, het beschrijven

van de uitkomsten in termen van de kernparameters van het capaciteitsramingsmodel en het communiceren en afstemmen hiervan met het Capaciteitsorgaan en de werkgroep Eerstelijns Mondzorg (ELM).

De bovenstaande doelstellingen zijn in de volgende onderzoeksvragen vertaald:

- 1) Wat is huidige arbeids- en verblijftijd van tandartsen met een buitenlands diploma in Nederland, anno 2012?
- 2) Welke verandering zien we in de arbeids- en verblijftijd van de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma, in vergelijking met zoals gemeten in 2010?
- 3) Wat betekenen de antwoorden op de bovenstaande vragen voor de capaciteitsramingen van tandartsen in Nederland, in het bijzonder het specificeren van de buitenlandse instroom in het ramingsmodel en mogelijke scenario's?

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de methode van onderzoek en gegevensverzameling, gevolgd door hoofdstuk 3 met de non-responsanalyse. In hoofdstuk 4 komen de belangrijkste kenmerken van de responsgroep aan bod en in hoofdstuk 5 worden veranderingen in werkzaamheid bij tandartsen met een buitenlands diploma tussen 2010 en 2012 besproken. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 het aanbod aan buitenlandse tandartsen op basis van onze responsgegevens beschreven. Tot slot beschrijft hoofdstuk 7 op basis van deze studie en gegevens van het BIG-register enkele parameters die relevant zijn voor de capaciteitsramingen van tandartsen in Nederland.

2 Onderzoeksmethode en gegevensverzameling

2.1 Gegevensverzameling

De gegevensverzameling richt zich op tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben behaald. Het BIG-register is gebruikt om deze tandartsen te selecteren en benaderen. Tandartsen mogen zonder BIG-registratie niet zelfstandig het beroep uitoefenen en de beroepstitel voeren. Voor tandartsen die in het buitenland hun opleiding hebben afgerond is het mogelijk om zich in Nederland te registreren en vestigen, mits zij een verklaring van vakbekwaamheid aanvragen bij het BIG-register. Daarbij dienen zij te voldoen aan de Nederlandse opleidingseisen. Ook voor erkenning van de buitenlands gediplomeerde tandarts van buiten de EU wordt van overheidswege vereist dat hij BIG geregistreerd is en werkt volgens de hier geldende normen. Voor hen is tevens het met goed gevolg afleggen van een assessment verplicht, tenzij zij onder toezicht van een reeds gevestigde tandarts werken.

Voor dit onderzoek heeft de werving en selectie van buitenlandse tandartsen op twee manieren plaatsgevonden. Ten *eerste* is het adressenbestand dat in 2010 van het BIG is verkregen als bron gebruikt. In januari 2010 is voor het eerst onderzoek verricht onder BIG-geregistreerde tandartsen die in een ander land dan Nederland zijn geboren of opgeleid. Deze selectie van 1.456 personen bevatte de basiskennmerken naam, woonadres, land van herkomst en land waarin de tandheelkundige vervolgopleiding is gevolgd. Aan deze personen is in het voorjaar van 2010 een beknopte vragenlijst per post gestuurd. In deze enquête is onder andere gevraagd naar het begin en eventuele onderbrekingen en/of beëindiging van de werkzaamheden in Nederland, omvang en aard van deze werkzaamheden, en de organisatie/locatie waarbinnen deze werkzaamheden zijn uitgevoerd. Een begeleidende brief gaf toelichting van het doel van het onderzoek, en garantie voor een vertrouwelijke verwerking van de gegevens. Voor een deel van de enquêtes die niet of onbestelbaar retour kwamen is het adres van de betreffende tandarts via een aanvullende zoekactie achterhaald, en zijn deze personen opnieuw benaderd. De 283 buitenlandse tandartsen met een buitenlands diploma die in 2010 de enquête hebben ingevuld, en toen aangaven in Nederland werkzaam te zijn, zijn in 2012 opnieuw benaderd met eenzelfde enquête en een nieuwe begeleidende brief. Daarmee kan hun arbeids- en verblijftijd geactualiseerd worden en tevens worden nagegaan of de belastingmaatregel hier invloed op heeft gehad (of wellicht zal hebben). Het herbenaderen van de tandartsen die in 2010 niet bereikt zijn lijkt, zeker gezien de extra opsporingsinspanningen van destijds, weinig zinvol. Omdat deze tandartsen zich BIG-geregistreerd hebben voor januari 2010 wordt deze groep voor het gemak de '*oud-geregistreerde*' tandartsen met een buitenlands diploma genoemd.

Ten *tweede* is gebruik gemaakt van een adressenbestand dat het BIG in augustus 2012 heeft aangeleverd. Op basis hiervan is een selectie gemaakt van alle BIG-geregistreerde tandartsen die in een ander land dan Nederland tot tandarts zijn opgeleid, en vanaf 2010 hun registratie hebben aangevraagd. Het gaat om 405 tandartsen met een buitenlands diploma die na januari 2010 zijn geregistreerd. Zij zijn met dezelfde beknopte papieren

vragenlijst per post benaderd die ook voor het onderzoek onder buitenlandse tandartsen in 2010 is gebruikt. Hierin zijn een aantal kernvragen opgenomen ten aanzien van het land waar men is afgestudeerd, het begin en eventuele onderbrekingen en/of beëindiging van de werkzaamheden in Nederland, de omvang en aard van deze werkzaamheden, de organisatie/locatie waarbinnen deze werkzaamheden zijn uitgevoerd en de verwachte uittredeleeftijd. In de begeleidende brief werd duidelijk het doel van het onderzoek toegelicht en een garantie gegeven voor een vertrouwelijke verwerking van de gegevens (vragenlijst en brief zijn bijgevoegd in bijlage 1). De vragenlijst is zowel in het Nederlands als in het Engels aangeboden. Deze 405 tandartsen worden in dit rapport verder de ‘*nieuw-geregistreerde*’ tandartsen met een buitenlands diploma genoemd. Op basis van deze respons is nagegaan of deze groep verschilt in hun huidige en verwachte arbeids- en verblijftijd van de eerder aangeschreven in het buitenland opgeleide tandartsen (i.c. zowel de respons in 2010 als die in 2012). Ten eerste door een vergelijking van de antwoorden van tandartsen die voor en na 2011 zijn geregistreerd. En ten tweede door de gegevens over de in het buitenland opgeleide tandartsen ,die reeds in 2010 aangaven werkzaam te zijn, te actualiseren.

2.2 Respons

Respons oud-geregistreerde tandartsen met een buitenlands diploma

In tabel 2.1 wordt het aantal verzonden vragenlijsten weergegeven, het aantal ingevulde vragenlijsten (respons), het aantal ongeopend retour gezonden vragenlijsten en het aantal waar geen reactie van is verkregen. In totaal zijn 283 tandartsen met een buitenlands diploma die in 2010 aangaven werkzaam te zijn als tandarts in Nederland opnieuw benaderd. Onderstaande tabel geeft de respons weer. In totaal is van 154 (54%) een ingevulde vragenlijst ontvangen. Van 19 tandartsen (7%) is de vragenlijst ongeopend retour gekregen. Van 108 respondenten is geen reactie ontvangen, ook niet na twee keer rappelleren. De netto respons (na aftrek retour afzender) is 58%.

Tabel 2.1: Overzicht respons, retour afzender en non-respons onder de aangeschreven oud-geregistreerde tandartsen

	N	%
Respons	154	54%
Meegedeeld niet te willen deelnemen	2	1%
Retour afzender (onvolledig adres/onbekend op dit adres/verhuisd)	19	7%
Non-respons (noch respons, noch retour afzender)	108	39%
Totaal verstuurd	283	100

Respons nieuw-geregistreerde tandartsen met een buitenlands diploma

Tabel 2.2 geeft voor de tweede groep, de tandartsen met een buitenlands diploma die zich na januari 2010 in Nederland geregistreerd hebben, de responscijfers. In totaal is van 150 tandartsen met een buitenlands diploma (37%) een ingevulde vragenlijst ontvangen. Van 73 tandartsen (18%) is de vragenlijst ongeopend retour verkregen. Tot slot is van 182

respondenten geen reactie ontvangen, ook niet na twee maal rappelleren. De netto respons (na aftrek retour afzender) is 45%.

Tabel 2.2: Overzicht respons, retour afzender en non-respons onder de aangeschreven nieuw-geregistreerde tandartsen

	N	%
Respons	150	37%
Meegedeeld niet te willen deelnemen	0	0%
Retour afzender (onvolledig adres/onbekend op dit adres/verhuisd)	73	18%
Non-respons (noch respons, noch retour afzender)	182	45%
Totaal verstuurd	405	100

Omdat in beide onderzoeken de non-respons substantieel groot is, is nagegaan hoe deze afwijkt van de responsgroep op een aantal bekende persoonskenmerken. Daarmee gaan we na of de (non-)respons selectief is geweest, een belangrijk gegeven bij de interpretatie van de enquêteresultaten.

2.3 Non-respons analyse: kenmerken van de niet bereikte tandartsen met een buitenlands diploma

Kijken we allereerst naar leeftijd, dan is van het totaal aantal aangeschreven tandartsen (voor beide onderzoeken samen) 74% jonger dan 45 jaar en ligt dit onder de responsgroep lager, namelijk 68%. De responsgroep is dus gemiddeld wat ouder, met een gemiddelde leeftijd van 40,3 jaar (N=298, standaarddeviatie (sd)=0,6). De gemiddelde leeftijd van de retour-afzender-groep en de non-responsgroep is 37,3 jaar (N=93, sd=1,0).

Van de totale groep aangeschreven tandartsen is 56% man. In de responsgroep ligt het percentage mannen op 55%, in de non-responsgroep op 59% en in de retour-afzendergroep op 55%. Er is dus weinig verschil in sekseverdeling tussen de responsgroep, de retour-afzendergroep en de non-responsgroep.

Tabel 2.3 geeft vervolgens weer in welke landen de aangeschreven tandartsen volgens het BIG in 2012 woonachtig waren. Landen waar ten minste 2,5% van de tandartsen woonachtig is worden apart weergegeven, overige landen zijn samengevoegd onder de categorie 'overig'. Uit deze tabel komt naar voren dat de meeste aangeschreven tandartsen een BIG-adres in Nederland (43%) hadden. In de tweede plaats zijn tandartsen met een Duits adres aangeschreven (25%), gevolgd door België met 7%. Onderverdeeld naar de drie subgroepen, dan blijkt het volgende:

- Binnen de responsgroep hebben de meeste respondenten een Nederlands BIG-adres (55%), 20% woont in Duitsland, en 9% in België.
- Binnen de afzender-retourgroep hebben de meeste tandartsen (62%), een (*onjuist*) BIG-adres in Duitsland. Op de tweede plaats volgt Nederland met 14% en op de derde plaats Zweden met 4% onjuiste adressen.
- Binnen de non-responsgroep heeft 39% een BIG-adres in Nederland gevolgd door 18% in Duitsland en 7% in België.

We zien dat er binnen de responsgroep een oververtegenwoordiging van tandartsen is met een Nederlands adres. Dat heeft te maken met de betrouwbaarheid van het adres (op Nederlandse adressen komen de minste afzenders-retour), maar ook met de werkzaamheid van deze groep in Nederland. Kijken we naar de ‘echte’ non-respons groep dan blijkt dat vooral tandartsen met een adres in een ander land dan Nederland, Duitsland en België en Duitsland oververtegenwoordigd zijn. Ook dit voedt het vermoeden dat het hier gaat om BIG-geregistreerde tandartsen met een buitenlands diploma die in een ander land wonen, en omdat zij niet werkzaam zijn in Nederland, de enquête niet hebben willen invullen.

Tabel 2.3 Land waar tandartsen met een buitenlands diploma (volgens het BIG-register) woonachtig zijn, onderverdeeld naar respons-, afzender-retour-, non-respons- en totale groep

Land waar woonachtig	Respons		Afzender-retour		Non-respons		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
België	28	9	2	2	20	7	50	7
Duitsland	60	20	58	62	52	18	170	25
Nederland	166	55	13	14	114	39	293	43
Overig*	33	11	17	18	79	28	129	18
Portugal	8	3	1	1	10	3	19	3
Spanje	9	3	3	3	15	5	27	4
Totaal	304	100	94	100	290	100	688	100

Bron: BIG-register & NIVEL enquête 2012

* Onder overig vallen de volgende landen: Bulgarije, Canarische Eilanden, Denemarken Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Israël, Italië, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Spanje, Tsjechië, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

3 Kenmerken van tandartsen met een buitenlands diploma

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de basiskenmerken van alle tandartsen die in 2012 op onze enquêtes reageerden. De analyses zijn dus gebaseerd op de gehele groep van 304 personen (oud- en nieuw-geregistreerden samen) die in 2012 zijn bereikt. Een onderscheid wordt gemaakt tussen respondenten die aangeven op het moment van enquêtering werkzaam te zijn in Nederland en zij die aangeven dat niet (meer) te zijn. Ter vergelijking worden steeds dezelfde basiskenmerken van de respondenten weergegeven die in 2010 zijn bereikt, ook onderscheiden naar de groep die toen aangaf werkzaam te zijn in Nederland en zij die dat niet waren. Onderstaand figuur laat schematisch zien op welke groepen dit hoofdstuk betrekking heeft, dat zijn dus alle 6 de groepen.

Figuur 3.1: Groepen die aan bod komen in dit hoofdstuk

	2010		2012	
	Oud-geregistreerden	Nieuw-geregistreerden	Oud-geregistreerden	Nieuw-geregistreerden
Werkzaam	vergelijkingsgroep		x	x
Niet werkzaam	vergelijkingsgroep		x	x

Achtereenvolgens wordt beschreven wat de leeftijd, het geslacht, nationaliteit, jaar van afstuderen en het land is waar men de opleiding tot tandarts heeft afgerond. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een samenvatting.

3.1 Leeftijdsverdeling

In tabel 3.1 wordt de leeftijdsverdeling van de respondenten in 2010 en 2012 weergegeven. Hieruit blijkt dat 66% van de respondenten in 2012 jonger is dan 45 jaar. De meerderheid van de jongere tandartsen met een buitenlands diploma is werkzaam in Nederland (<45 jaar). In 2010 was dit een vergelijkbaar percentage; 64% van de respondenten was toen jonger dan 45 jaar.

De werkzame groep is in 2012 dus wat ouder dan in 2010, de niet (meer) werkzame tandartsen wat jonger.

Tabel 3.1: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid in Nederland en leeftijd, 2010 en 2012

Leeftijd	2012			2010		
	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal*
<35	35	31	34	44	19	35
35-45	33	30	32	27	34	29
45-55	22	18	21	22	25	23
>55	10	21	13	8	22	12
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	210	87	297	278	129	409

Bron: BIG-register & NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Werkzaam NL' en 'Niet werkzaam NL'. Van een aantal respondenten is de werkzaamheid niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

3.2 Sekseverdeling

Tabel 3.2 toont de procentuele verdeling naar geslacht. Hieruit komt naar voren dat onder de in Nederland werkzame respondenten het aandeel mannen in 2012 wat lager is dan in 2010 (49% in 2010, 57% in 2012). Daarmee lijkt het aandeel vrouwen onder deze groep werkzame tandartsen met een buitenlands diploma iets toegenomen. Van de niet in Nederland werkzame tandartsen is in 2012 63% man, in 2010 was dat 65%.

Tabel 3.2: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid in Nederland en geslacht, 2010 en 2012

	2012			2010		
	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal*
Man	49	63	53	57	65	59
Vrouw	51	37	47	43	35	41
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	203	84	287	131	272	405

Bron: BIG-register & NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Werkzaam NL' en 'Niet werkzaam NL'. Van een aantal respondenten is de werkzaamheid niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

3.3 Nationaliteit

Tabel 3.3 geeft de (zelf opgegeven) nationaliteit van de respondenten weer. Deze nationaliteit hebben de oud-geregistreerde tandartsen in 2010 ingevuld in de vragenlijst en de nieuw-geregistreerde tandartsen in 2012. Voor het tabeloverzicht worden alleen de landen weergegeven waarvan ten minste 5% van de respondenten aangeeft de nationaliteit te hebben. Overige landen zijn samengevoegd tot de categorie ‘overig’.

Zowel in 2010 als in 2012 zijn de meeste respondenten afkomstig uit Duitsland, maar onder de werkzame tandartsen met een buitenlands diploma heeft in 2012 de meerderheid een Nederlandse nationaliteit (25%). Deze groep tandartsen die de zogenaamde ‘U-bocht’-constructie¹ gevolgd heeft, is ten opzichte van 2010 proportioneel wat groter geworden. Daarnaast valt het op dat in 2012 het aandeel werkzame tandartsen dat niet de Duitse of Belgische heeft, hoger is dan in 2010. Het aandeel met een Belgische of Duitse nationaliteit onder de werkzamen is in 2012 4% lager dan in 2010.

Tabel 3.3: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid in Nederland en nationaliteit, 2010 en 2012

	2012			2010		
	Werkzaam	Niet werkzaam	Totaal	Werkzaam	Niet	Totaal*
	NL	NL		NL	werkzaam NL	
België	16	10	15	20	18	19
Duitsland	20	40	26	24	42	30
Nederland	25	6	20	20	9	17
Overig**	39	44	39	27	28	27
Zuid-Afrika	-	-	-	9	3	7
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	213	89	302	279	130	411

Bron: BIG-register & NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van ‘Werkzaam NL’ en ‘Niet werkzaam NL’. Van een aantal respondenten is de werkzaamheid niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bolivia, Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Tsjechië, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, IJsland, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Noorwegen, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Servië, Spanje, Thailand, Tsjechië, Uruguay, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

¹ De U-bocht constructie houdt in dit specifieke geval in dat een Nederlander in het buitenland de opleiding Tandheelkunde volgt, om daarna terug te keren naar Nederland om het tandartsenberoep uit te oefenen. Een belangrijke reden hiervoor is dat men is uitgeloot in Nederland of dat men de kans loopt om te worden uitgeloot. De opleiding Tandheelkunde in België kent bijvoorbeeld geen lotingsprocedure en/of numerus fixus.

3.4 Decennium van afstuderen

In 2012 hebben er meer personen gerespondeerd die de laatste tien jaar hun (buitenlands) diploma hebben gehaald (zie tabel 3.4). Dit kan uiteraard verklaard worden door het feit dat in 2012 juist de groep ‘nieuw’ gediplomeerden uit het BIG zijn aangeschreven. Maar ook onder de werkzame groep is in 2012 het aandeel dat recent is gediplomeerd ten opzichte van 2010 hoger, 49% versus 40%.

Tabel 3.4: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid in Nederland en decennium waarin diploma is behaald, 2010 en 2012

	2012			2010		
	Werkzaam	Niet werkzaam	Totaal	Werkzaam	Niet werkzaam	Totaal*
	NL	NL		NL	NL	
≤1961	0	0	0	0	2	1
1962 t/m 1971	0	3	1	0	8	2
1972 t/m 1981	6	10	7	9	12	10
1982 t/m 1991	16	17	16	17	28	21
1992 t/m 2001	28	23	27	33	34	33
2002 t/m 2011	49	47	49	40	17	33
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	213	90	303	282	133	416

Bron: BIG-register & NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van ‘Werkzaam NL’ en ‘Niet werkzaam NL’. Van een aantal respondenten is de werkzaamheid niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

3.5 Land waar opleiding is afgerond

Landen waarvan ten minste 5% van de respondenten aangeeft daar hun opleiding tot tandarts te hebben afgerond, worden in tabel 3.5 weergegeven. In 2012 hadden de meeste respondenten hun diploma in Duitsland (27%) of in België (25%) behaald (zie tabel 3.5). Op de derde plaats volgt Zuid-Afrika met 6% en op de vierde plaats Spanje met 5%. In 2010 hadden de meeste respondenten (31%) een opleiding in Duitsland afgerond, gevolgd door België met 29% en Zuid Afrika met 8%. In vergelijking met 2010 hebben minder respondenten hun diploma behaald in Duitsland, België en Zuid-Afrika. De groep met een diploma in de ‘overige’ landen is gegroeid met 10% (van 32% in 2010 naar 42% (overig + Spanje) in 2012).

Als het gaat om de respondenten die aangeven in Nederland *werkzaam* te zijn als tandarts, dan zien we dat de percentages die in België, Duitsland en Zuid-Afrika hun diploma hebben behaald is tussen 2012 en 2010 bijna niet veranderd. De voornaamste verandering is dat het percentage dat in Spanje is opgeleid in 2010 0% was, maar in 2012 5%. Dit kan goed verband houden met de economische situatie die in Spanje snel verslechterd is. De volgende paragraaf laat nader zien welke nationaliteit de tandartsen hebben in relatie tot het land waarin zij hun diploma hebben behaald.

Tabel 3.5: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid in Nederland en land waar opleiding is afgerond, 2010 en 2012

	2012			2010		
	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal*
België	30	15	25	32	22	29
Duitsland	21	39	27	25	43	31
Overig**	34	38	37	33	32	32
Spanje	5	6	5	-	-	-
Zuid-Afrika	8	2	6	10	3	8
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	211	89	300	281	129	411

Bron: BIG-register & NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Werkzaam NL' en 'Niet werkzaam NL'. Van een aantal respondenten is de werkzaamheid niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Amerika, Brazilië, Bulgarije, Colombia, Denemarken, Egypte, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Honduras, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Joegoslavië, Kroatië, Libanon, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Servië, Syrië, Tsjechië, Turkije, Venezuela, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Amerika, Argentinië, Bulgarije, Canada, China, Colombia, Denemarken, Ex-Joegoslavië, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Honduras, Hongarije, IJsland, India, Indonesië, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Noorwegen, Oekraïne, Oostenrijk, Palestina, Panama, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Servië, Slovenië, Spanje, Thailand, Tsjechië, Turkije, Uruguay, Venezuela, Verenigde Arabische Emiraten, Zweden en Zwitserland.

3.6 Relatie nationaliteit en land waar de opleiding werd afgerond

Gaven we hiervoor apart de verdeling van de nationaliteit weer die de respondenten zelf hebben aangegeven in de enquête, en de verdeling naar land waar het diploma is behaald, in deze paragraaf worden beide gecombineerd. Onderstaande tabel 3.6 geeft de relatie weer tussen het land waar diploma is behaald en nationaliteit. Weer is ervoor gekozen alleen de landen waar ten minste 5% van de respondenten aangeeft een diploma tot tandarts te hebben behaald apart in de tabel weer te geven (i.c. België, Duitsland en Zuid-Afrika).

Voor de drie landen België, Duitsland en Zuid-Afrika geldt dat waar het diploma is behaald de meerderheid ook de nationaliteit van dat land heeft. Dit is met name het geval voor Duitsland en Zuid-Afrika, waar in 2012 respectievelijk 88% een Duitse nationaliteit heeft en 78% een Zuid-Afrikaanse nationaliteit. Van deze drie landen waar het diploma is behaald heeft België het grootste aandeel met een Nederlandse nationaliteit; in 2012 heeft 41% van de respondenten met een Belgisch diploma een Nederlandse nationaliteit. In 2010 was dat een kleiner aandeel, namelijk 33%.

Tabel 3.6: Procentuele verdeling van landen waar diploma is behaald, naar werkzaamheid in Nederland en nationaliteit.

Nationaliteit	2012			2010		
	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal	Werkzaam NL	Niet werkzaam NL	Totaal*
Belgisch diploma						
België	55	64	57	61	85	66
Nederland	44	29	41	39	12	33
Duitsland	2	7	3	-	-	-
Griekenland	-	-	-	-	4	1
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	62	14	76	89	26	115
Duits diploma						
Duitsland	82	94	88	86	93	89
Nederland	2	-	1	4	4	4
Israël	7	-	4	3	2	2
Griekenland	2	3	2	3	-	2
Iran	2	3	2	-	-	-
Rusland	2	-	1	1	-	1
Zuid-Korea	2	-	1	-	-	-
Denemarken	-	-	-	-	2	1
Italië	-	-	-	1	-	1
Roemenië	-	-	-	1	-	1
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	45	35	80	71	56	128
Zuid-Afrikaans diploma						
Zuid Afrika	81	50	78	89	100	90
Nederland	13	-	11	7	-	6
Groot-Brittannië	6	50	11	4	-	3
Totaal	100	100	100	100	100	100
N	16	2	18	27	4	31

Bron: BIG-register & NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Werkzaam NL' en 'Niet werkzaam NL'. Van een aantal respondenten is de werkzaamheid niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

3.7 Samenvatting

- De werkzame groep tandartsen met een buitenlands diploma is in 2012 iets ouder dan in 2010. Het grootste aandeel van de respondenten is zowel in 2012 als in 2010 jonger dan 45 jaar.
- Onder de in Nederland werkzame respondenten valt het aandeel mannen in 2012 wat lager uit dan in 2010 (49% in 2010, 57% in 2012). Daarmee lijkt het aandeel vrouwen onder deze groep werkzame tandartsen met een buitenlands diploma iets toegenomen.
- In 2010 en in 2012 zijn de meeste respondenten afkomstig uit Duitsland, maar onder de werkzame tandartsen met een buitenlands diploma heeft in 2012 de meerderheid een Nederlandse nationaliteit (25%). Deze groep tandartsen is ten opzichte van 2010

wat groter geworden. Daarnaast is in 2012 het aandeel werkzame tandartsen dat niet de Nederlandse, Duitse of Belgische heeft, hoger dan in 2010.

- Onder de werkzame buitenlands gediplomeerde tandartsen is in 2012 het aandeel dat recent is gediplomeerd (afgelopen tien jaar) het grootst. Ten opzichte van 2010 valt dit aandeel iets hoger uit, 49% versus 40%.
- Het aandeel in Nederland werkzame respondenten die in België, Duitsland en Zuid-Afrika hun diploma hebben behaald is tussen 2012 en 2010 bijna niet veranderd. Het percentage dat in Spanje is opgeleid is wel veranderd: in 2010 was dat 0%, en in 2012 5%. Dit kan goed verband houden met de economische situatie die in Spanje snel verslechterd is.

4 Veranderingen in werkzaamheid bij tandartsen met een buitenlands diploma tussen 2010 en 2012

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op veranderingen in werkzaamheid tussen 2010 en 2012. Daarbij gaat het alleen om de groep in het buitenland gediplomeerde tandartsen die in 2010 aangaven werkzaam te zijn als tandarts in Nederland en die in 2012 opnieuw repondeerden (zie figuur 4.1). Van de 283 tandartsen met een buitenlands diploma die in 2010 aangaven werkzaam te zijn tandarts in Nederland, heeft een groep van 154 opnieuw gerespondeerd (zie ook hoofdstuk 2).

Figuur 4.1: Groepen die aan bod komen in dit hoofdstuk

	2010		2012	
	Oud-geregistreerden	vergelijkingsgroep	Oud-geregistreerden	Nieuw-geregistreerden
Werkzaam			x	
Niet werkzaam			x	

Allereerst beschrijven we de werkzaamheid van de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma. Daarna worden veranderingen in het type praktijk waar men werkt, het aantal fte dat men werkzaam is en de verwachte uitstroom uit het beroep gepresenteerd.

In de tabellen wordt steeds uitgesplitst naar Nederlandse nationaliteit, Duitse/Belgische nationaliteit en naar overige nationaliteiten. Daarmee wordt nagegaan of de tandartsen afkomstig uit landen die aan Nederland grenzen (i.e. tandartsen met een Belgische en Duitse nationaliteit) verschillen in hun werkzaamheid ten opzichte van tandartsen afkomstig uit landen die niet aan Nederland grenzen. Bijvoorbeeld omdat Belgische en Duitse tandartsen zowel in Nederland als in België of Duitsland werkzaam zijn, waardoor zij 'effectief' een klein aantal fte's in Nederland werken.

4.1 Aantal werkzame tandartsen met een buitenlands diploma

Tabel 4.1 geeft eerst weer of de in 2012 responderende tandartsen nog steeds werkzaam zijn in Nederland. Uit de tabel blijkt dat voor 85% dat inderdaad het geval is. Voor 10% geldt dat deze tandartsen nog wel werkzaam zijn als tandarts, maar niet (meer) in Nederland. Nadere analyse leert dat de meesten daarvan (11 tandartsen) momenteel in Duitsland werkzaam zijn. 5% is helemaal niet meer werkzaam als tandarts. In 2012 is dus in totaal 15% van de in 2010 in Nederland werkzame tandartsen uitgestroomd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat wij hier met een selectieve groep te maken hebben. Zij die niet meer werkzaam zijn als tandarts in Nederland, zijn minder geneigd om de enquête in te vullen.

Tabel 4.1: Procentuele verdeling van de groep respondenten, naar werkzaamheid als tandarts in Nederland

Werkzaamheid	N	%
Ja, in Nederland werkzaam als tandarts	131	85
Nee, helemaal niet werkzaam als tandarts	7	5
Nee, niet in Nederland werkzaam als tandarts	16	10
Totaal	154	100

Bron: NIVEL enquête 2012

In de volgende paragraaf wordt verder ingegaan op de 131 buitenlands gediplomeerde tandartsen die zowel in 2010 als in 2012 aangaven als tandarts werkzaam te zijn in Nederland. De in 2012 aangegeven werkzame positie, het aantal fte en het jaar waarin zij verwachten te stoppen met werken als tandarts in Nederland worden vergeleken met hetgeen zij in 2010 aangaven.

4.2 Werkzame positie

Tabel 4.2 geeft eerst weer op welke werklocatie de ‘gebleven’ tandartsen werkzaam zijn én waren. In vergelijking met 2010 zijn in 2012 meer in het buitenland gediplomeerde tandartsen in het bezit van een eigen tandartsenpraktijk of zijn mede-eigenaar; waar in 2010 43% van de tandartsen (mede-)eigenaar was van een praktijk, heeft in 2012 meer dan de helft van deze tandartsen een eigen praktijk. Wanneer dit uitgesplitst wordt naar geboorteland, dan wordt duidelijk dat in 2012 onder alle nationaliteiten (Nederlandse, Duits/Belgische en overige nationaliteiten) een groter aandeel in een eigen praktijk is gaan werken. Onder tandartsen met een Nederlandse nationaliteit is deze stijging in het percentage (van 50% in 2010 naar 72% in 2012) het grootst.

Tabel 4.2: Procentuele verdeling respondenten naar nationaliteit en soort praktijk werkzaam als tandarts in Nederland, in 2010 en 2012

Soort praktijk	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*
Eigen praktijk of mede-eigenaar	72	43	53	55	50	42	38	43
In dienst bij tandartspraktijk van praktijkeigenaar	17	38	28	29	31	34	38	34
In dienst bij tandheelkundig centrum, eigendom tandarts(en)	0	6	3	3	6	9	5	7
In dienst bij tandheelkundig centrum, eigendom niet-tandarts	3	6	8	6	3	2	10	5
Waarnemer	0	2	0	1	3	2	0	2
Anders	8	2	8	7	8	11	10	10
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	36	53	36	126	36	53	40	130

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Denemarken, Finland, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Polen, Rusland, Zuid-Afrika en Zweden.

4.3 Werkzaamheid in fte

In tabel 4.3 wordt vervolgens voor de groep gebleven tandartsen met een buitenlands diploma de werkzaamheid in fte, en naar nationaliteit weergegeven. Hieruit blijkt dat de groep in 2012 gemiddeld 0,82 fte werkzaam was in Nederland. In 2010 gaven deze tandartsen aan gemiddeld ongeveer hetzelfde aantal fte te werken, namelijk 0,83 fte. Zij wensen in 2012 iets minder te werken, namelijk 0,80 fte. Ook in 2010 gaven deze tandartsen wat minder, 0,80 fte, te willen werken.

Voor tandartsen met een Nederlandse nationaliteit geldt dat zij, zowel in 2010 als in 2012, gemiddeld meer fte werken dan tandartsen met een buitenlandse nationaliteit. En waar deze Nederlandse tandartsen in 2012 ten opzichte van 2010 iets meer fte zijn gaan werken (van 0,88 fte in 2010 naar 0,90 fte in 2012), zijn Duits/Belgische tandartsen gemiddeld 0,03 fte minder gaan werken. Tandartsen met overige nationaliteiten geven aan ongeveer hetzelfde aantal fte werkzaam te zijn als in 2010. Het gewenste aantal fte is voor Nederlandse tandartsen gemiddeld met een halve fte toegenomen, voor Duits/Belgische tandartsen ongeveer gelijk gebleven en voor tandartsen met overige nationaliteiten met 0,4 fte afgenomen.

Tabel 4.3: Gemiddeld aantal huidig en gewenst fte naar nationaliteit, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
Huidig aantal fte								
Gemiddeld aantal fte	0,90	0,73	0,85	0,82	0,88	0,77	0,86	0,83
SD	0,14	0,28	0,21	0,24	0,17	0,29	0,22	0,24
N	33	47	36	117	36	50	42	129
Gewenst aantal fte								
Gemiddeld aantal fte	0,89	0,75	0,79	0,80	0,84	0,74	0,83	0,80
SD	0,14	0,27	0,23	0,23	0,14	0,28	0,20	0,22
N	23	27	30	80	30	35	37	102

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Denemarken, Finland, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Polen, Rusland, Zuid-Afrika en Zweden.

4.4 Uitstroom van de werkzame tandartsen

Tenslotte is aan de buitenlands opgeleide tandartsen die in 2010 en 2012 in Nederland werkzaam waren gevraagd wat het jaar is waarop zij verwachten te stoppen met werken als tandarts in Nederland. Dit jaar is vervolgens omgerekend naar de leeftijd waarop zij verwachten te stoppen met werken. In tabel 4.4 is te zien dat de gemiddelde leeftijd waarop men verwacht te stoppen in 2012 3 jaar lager is dan in 2010 (van 59 in 2010 naar 56 in 2012). Onder tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit is de afname in gemiddelde leeftijd waarop zij verwachten te stoppen met werken als tandarts in Nederland het grootst (van 59 in 2010 naar 54 in 2012). Tandartsen verwachten in 2012 dus eerder te stoppen met werken dan dat zij in 2010 verwachtten. Tabel 4.5 geeft deze bevinding ook weer. Deze tabel laat zien hoeveel procent van de in het buitenland gediplomeerde tandartsen verwacht te stoppen in de komende jaren. Hieruit komt naar voren dat in 2012 een groter aandeel (42%) tussen nu en 2020 verwacht uit te stromen, terwijl in 2010 dat nog 28% was.

Tabel 4.4: Gemiddeld (verwachte) leeftijd van uittreden naar nationaliteit, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
Gemiddelde leeftijd uittreden	60	54	55	56	61	59	57	59
SD	1,59	1,72	2,34	1,12	1,05	1,23	1,78	0,80
N	30	40	34	105	34	47	35	117

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Finland, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Rusland, Zuid-Afrika en Zweden.

Tabel 4.5: Procentuele verdeling van respondenten naar nationaliteit en naar jaar van uittreden, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
2010-2020	19	60	43	42	15	32	35	28
2021-2030	34	10	9	18	27	32	12	25
2031-2040	13	20	26	19	33	30	38	33
2041-2050	34	10	23	21	24	6	15	14
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	32	40	35	108	33	47	34	115

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Denemarken, Finland, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Rusland, Zuid-Afrika en Zweden.

4.5 Samenvatting

- In 2012 is in totaal 15% van de in 2010 in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma uitgestroomd.
- In vergelijking met 2010 zijn in 2012 meer in het buitenland gediplomeerde tandartsen in het bezit van een eigen tandartsenpraktijk of zijn mede-eigenaar.
- De groep buitenlands gediplomeerde tandartsen is in 2012 gemiddeld 0,82 fte werkzaam in Nederland en in 2010 gaf deze groep aan gemiddeld ongeveer hetzelfde aantal fte te werken (0,83 fte).
- De gemiddelde leeftijd waarop werkzame buitenlands opgeleide tandartsen verwachten te stoppen met werken is in 2012 drie jaar lager dan in 2010. Deze tandartsen gaan dus waarschijnlijk eerder stoppen als tandarts in Nederland dan zij in 2010 aangaven.

5 Een beschrijving van de bereikte tandartsen met een buitenlands diploma die in Nederland werkzaam zijn

In dit hoofdstuk gaan we in op de werkzame respondenten uit 2012; in totaal 214 respondenten. Het betreft de omvang en samenstelling van de groep werkzame tandartsen met een buitenlands diploma anno 2012, waarbij tevens een vergelijking wordt gemaakt met de uitkomsten van de enquête uit 2010 onder tandartsen die in het buitenland gediplomeerd zijn (zie figuur 5.1).

Figuur 5.1: Groepen die aan bod komen in dit hoofdstuk

	2010	2012	
	Oud-geregistreerden vergelijkingsgroep	Oud-geregistreerden	Nieuw-geregistreerden
Werkzaam		x	x
Niet werkzaam			

Allereerst worden het aantal werkzame personen en de werkzaamheid van de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma beschreven. Daarna wordt ingegaan op het type praktijk waar men werkt, het aantal fte dat men werkzaam is en de verwachte uitstroom uit het beroep. Het hoofdstuk sluit af met een samenvatting.

In de tabellen in dit hoofdstuk wordt opnieuw uitgesplitst naar Nederlandse nationaliteit, Duitse/Belgische nationaliteit en naar overige nationaliteiten.

5.1 Aantal werkzame tandartsen met een buitenlands diploma

In 2012 gaven de meeste respondenten aan werkzaam te zijn in Nederland (70%) als tandarts (zie tabel 5.1a). Hierbij dient te worden opgemerkt dat het percentage in 2012 in werkelijkheid iets lager kan liggen omdat in 2012 alle respondenten zijn benaderd die in 2010 aangaven werkzaam te zijn als tandarts in Nederland. Het percentage dat in 2012 aangeeft werkzaam te zijn als tandarts in Nederland onder deze groep valt ook hoger uit dan het percentage onder de nieuw-geregistreerde groep tandartsen met een buitenlands diploma. Bijna een kwart (23%) geeft aan werkzaam te zijn als tandarts in het buitenland en 7% is helemaal niet werkzaam als tandarts. In 2010 gaf een vergelijkbaar percentage (68%) aan als tandarts te werken in Nederland. Ook het percentage tandartsen in het buitenland werkzaam en het percentage helemaal niet werkzaam als tandarts zijn in 2012 weinig veranderd ten opzichte van 2010. In 2010 kwamen deze percentages respectievelijk neer op 22% en 10%. Uitgesplitst naar nationaliteit, blijkt dat in 2012 een ruime meerderheid (92%) van de respondenten die aangeven een Nederlandse nationaliteit te hebben, werkzaam is in Nederland. In 2010 was een kleiner percentage (83%) van de respondenten met een Nederlandse nationaliteit in Nederland werkzaam als tandarts. Van de respondenten met een Duitse/Belgische nationaliteit werkt in 2012 bijna twee derde (63%) in Nederland. Een iets groter aandeel (68%) van de respondenten met een andere nationaliteit is werkzaam in Nederland als tandarts. In 2010 waren dezelfde verhoudingen te vinden; 61% van de respondenten met een Duitse/Belgische nationaliteit werkte toen in Nederland en 71% van de respondenten met een andere nationaliteit was werkzaam in Nederland als tandarts.

Tabel 5.1a: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid als tandarts in Nederland en naar nationaliteit, in 2010 en 2012

Werkzaamheid	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*
Ja, in Nederland werkzaam als tandarts	92	63	68	70	83	61	72	68
Nee, helemaal niet werkzaam als tandarts	7	7	7	7	13	9	9	10
Nee, niet in Nederland werkzaam als tandarts	2	30	26	23	4	30	19	22
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	59	122	121	304	69	201	139	420

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

*Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bolivia, Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje,, Tsjechië, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, IJsland, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Noorwegen, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Servië, Spanje, Thailand, Tsjechië, Uruguay, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

Tabel 5.2 laat zien dat de meeste tandartsen met een buitenlands diploma in 2010 en ook in 2012 zich na 2000 hebben geregistreerd. In 2010 was al een groter aandeel (89%) van de tandartsen werkzaam in Nederland geregistreerd tussen 2000 en 2010 dan het aandeel geregistreerd voor 2000 (11%). Naast dat tandartsen die in 2010 aangaven werkzaam te zijn in Nederland opnieuw voor deelname zijn benaderd, is in 2012 ook een nieuwe groep tandartsen met een buitenlands diploma benaderd die zich heeft geregistreerd na januari 2010. Het percentage tandartsen geregistreerd als tandarts na 2010 is dus in 2012 logischerwijs toegenomen in vergelijking met 2010 (van 89% in 2010 naar 91% in 2012).

Tabel 5.2: Procentuele verdeling van de groep respondenten werkzaam in Nederland naar nationaliteit en jaar van registratie, in 2010 en 2012

Werkzaamheid	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*
<2000	13	8	5	9	25	8	5	11
≥2000	87	92	95	91	75	92	95	89
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	54	75	79	209	56	118	97	276

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

*Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bolivia, Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Tsjechië, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

5.2 Relatie jaar van diplomering en jaar van registratie in Nederland

In tabel 5.3 wordt het gemiddeld aantal jaar tussen het jaar van diplomering en het jaar van registratie in Nederland naar nationaliteit weergegeven. In deze tabel is te zien dat buitenlands gediplomeerde tandartsen met een Nederlandse nationaliteit en een nationaliteit anders dan Belgisch/Duits zich gemiddeld ongeveer hetzelfde aantal jaar na diplomering registreren in Nederland; Nederlandse tandartsen doen dat gemiddeld na 5,6 jaar en tandartsen met een 'overige' nationaliteit na 5,3 jaar. In 2010 viel dit gemiddelde voor tandartsen met een Nederlandse nationaliteit lager uit (3,8 jaar) en voor tandartsen met een 'overige' nationaliteit hoger (6 jaar).

Voor beide jaren geldt dat het gemiddeld aantal jaar tussen diplomering en registratie in Nederland het hoogst is voor Duits/Belgische nationaliteiten; in 2012 geven Duits/Belgische tandartsen aan zich gemiddeld na 8,9 jaar te registreren na diplomering. In 2010 was dit gemiddeld na 9,5 jaar.

Tabel 5.3: Gemiddeld aantal jaar tussen het jaar van diplomering en het jaar van registratie naar nationaliteit, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*
Gemiddelde aantal jaar	5,59	8,88	5,30	6,69	3,84	9,52	6,03	7,09
SD	1,19	1,12	0,60	0,56	0,95	0,84	0,70	0,50
N	54	74	79	208	56	116	97	274

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

*Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

5.3 Relatie jaar van registratie in Nederland en jaar waarin men gaat werken in Nederland

In tabel 5.4 is vervolgens nagegaan hoeveel jaar er zit tussen het jaar van registratie in Nederland en het jaar waarin men gaat werken als tandarts in Nederland. De gegevens betreffen alleen de respondenten die aangaven werkzaam te zijn in Nederland. Uit deze tabel komt naar voren dat het aantal jaar tussen het jaar van registratie in Nederland en het jaar waarin men gaat werken in Nederland in 2010 en in 2012 op gemiddeld hetzelfde aantal jaar neerkomt (0,12 in 2010 en 0,10 in 2012). Voor tandartsen met een Nederlandse nationaliteit geldt dat zij (gemiddeld) eerst starten met werken als tandarts in Nederland om zich vervolgens te registreren; in 2012 is het gemiddeld aantal jaar tussen registratie en werkzaamheid in Nederland -0,32 en in 2010 was dat -0,10. Tandartsen met een andere nationaliteit dan Duits/Belgisch en Nederlands hebben gemiddeld de langste periode (0,32 jaar) tussen hun registratie in Nederland en het daadwerkelijk gaan werken in Nederland.

Tabel 5.4: Gemiddeld aantal jaar tussen het jaar van registratie en het jaar waarin men gaat werken in Nederland naar nationaliteit, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
Gemiddeld aantal jaar	-0,32	0,16	0,32	0,10	-0,10	0,17	0,20	0,12
SD	0,26	0,07	0,13	0,09	0,16	0,06	0,13	0,06
N	53	75	79	208	56	116	97	274

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

*Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

5.4 In het buitenland gewerkt sinds men werkzaam is in Nederland

In 2012 geeft in totaal 35% van de respondenten aan in het buitenland werkzaam te zijn geweest sinds zij in Nederland werkzaam zijn geworden (zie tabel 5.5). Gemiddeld heeft dit aandeel 8,1 jaar (N=67, sd= 1,0) in het buitenland gewerkt. De meeste hiervan zijn voor 1 (N=12) of 2 (N=10) jaar in het buitenland werkzaam geweest.

Van de respondenten die werkzaam zijn in Nederland als tandarts geeft 15% van de groep met een Nederlandse nationaliteit aan in een ander land te hebben gewerkt. In 2010 was dat 20% van de tandartsen met een Nederlandse nationaliteit. Zowel in 2010 als in 2012 heeft meer dan de helft van de buitenlands gediplomeerde tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit in een ander land dan Nederland gewerkt sinds zij werkzaam zijn geworden in Nederland. Voor de tandartsen met een 'overige' nationaliteit geldt dat ongeveer één derde in het buitenland heeft gewerkt.

Respondenten met een Nederlandse nationaliteit geven aan voor gemiddeld 5,8 jaar (N=11, sd= 1,8) in het buitenland werkzaam te zijn geweest. In het buitenland gediplomeerde tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit hebben gemiddeld de meeste jaren (10,6) in het buitenland gewerkt (N=37, sd= 1,6) en tandartsen met een 'overige' nationaliteit de minste jaren (4,8 jaar, N=23, sd=0,9).

Tabel 5.6 geeft weer in welk land de respondenten die in het buitenland werkzaam zijn geweest, hebben gewerkt. Respondenten met een Nederlandse nationaliteit hebben in verschillende landen gewerkt, waaronder België, Duitsland, Engeland, Irak, Iran en Turkije. De meeste respondenten met een Duits/Belgische nationaliteit hebben logischerwijs in Duitsland (50%) en België (40%) gewerkt. Van de tandartsen met een 'overige' nationaliteit hebben de meeste respondenten (N=5) in Spanje gewerkt.

Daarnaast geven 8 respondenten aan minder dan 0,5 fte te werken in Nederland en in 2012 werkzaam te zijn geweest in het buitenland. Omdat deze personen niet voltijd in Nederland werkzaam zijn, zou dit kunnen betekenen dat deze respondenten zowel in Nederland als in het buitenland werkzaam zijn als tandarts. Van deze 8 personen geven 4 werkzaam te zijn in Duitsland, 1 in België, 1 in Portugal, 1 in Roemenië en 1 in Zwitserland.

Tabel 5.5: Procentuele verdeling van de groep respondenten werkzaam in Nederland naar nationaliteit en werkzaamheid in een ander land dan Nederland, in 2010 en 2012

In een ander land gewerkt?	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*
Ja	15	55	30	35	20	57	35	41
Nee	85	45	70	65	80	43	65	59
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	54	77	82	214	56	121	100	282

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

*Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

Tabel 5.6: Procentuele verdeling van de groep respondenten werkzaam in Nederland naar nationaliteit en naar land waar zij werkzaam waren, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*
België	13	40	0	24	10	46	3	30
Duitsland	0	50	4	29	10	50	18	37
Overig***	88	10	96	47	80	4	79	33
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	8	42	25	75	10	68	33	11

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

*Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Bulgarije, Canada, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Israël, Italië, Moldavië, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

*** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Amerika, Bulgarije, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Indonesië, Irak, Iran, Israël, Italië, Lebanon, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Spanje, Syrië, Tsjechië, Turkije en Zweden.

5.5 Werkzame positie

Uit tabel 5.7 blijkt dat in 2012 de helft (52%) van de in het buitenland gediplomeerde tandartsen met een Nederlandse nationaliteit een eigen praktijk heeft of mede-eigenaar is. In 2010 was ook ongeveer de helft (47%) van de respondenten met een Nederlandse nationaliteit werkzaam als tandarts in een eigen praktijk of een gedeelde praktijk. Daarnaast is zowel in 2012 als in 2010 een groot aandeel van de Nederlandse tandartsen in dienst bij een tandartspraktijk van een praktijkeigenaar; in 2012 26% en in 2010 33%. Een meerderheid van de tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit geeft (in 2010 was dat 38% en in 2012 is dat 42%) aan in dienst te zijn bij een tandartspraktijk van een praktijkeigenaar. Voor de overige nationaliteiten geldt ook dat de meeste tandartsen werkzaam zijn in een tandartspraktijk van een praktijkeigenaar (39%).

Tabel 5.7: Procentuele verdeling respondenten naar nationaliteit en soort praktijk werkzaam als tandarts in Nederland, in 2010 en 2012

Soort praktijk	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
Eigen praktijk of mede-eigenaar	52	30	29	36	47	30	27	33
In dienst bij tandartspraktijk van praktijkeigenaar	26	42	39	35	33	38	35	36
In dienst bij tandheelkundig centrum, eigendom tandarts(en)	0	9	10	7	4	13	12	11
In dienst bij tandheelkundig centrum, eigendom niet-tandarts	7	5	12	9	4	11	13	10
Waarnemer	6	5	0	3	2	1	0	1
Anders	9	8	10	9	11	7	12	10
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	54	76	77	208	57	121	97	280

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

5.6 Aantal fte werkzaam

In 2012 gaven de responderende tandartsen met een buitenlands diploma aan gemiddeld 0,78 fte (zie tabel 5.8) te werken. Zij wensen om iets meer te werken, namelijk 0,80 fte. In 2010 werkten tandartsen met een buitenlands diploma een vergelijkbaar aantal fte (0,79). Zij wensten echter toen gemiddeld iets minder fte (0,77) werkzaam te zijn. Tandartsen met een Nederlandse nationaliteit werken in 2012 gemiddeld meer fte (0,87) dan andere nationaliteiten; tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit geven in 2012 0,73 fte te werken en tandartsen met een andere nationaliteit 0,77 fte. In 2010 gaven in het buitenland gediplomeerde tandartsen met een andere nationaliteit dan Nederlands, Belgisch en Duits aan gemiddeld het meeste aantal fte (0,85) te werken, gevolgd door tandartsen met een Nederlandse nationaliteit (0,84 fte).

In 2012 is tevens gevraagd naar het aantal uren dat men werkzaam is als een tandarts, als 'vertaling' van het aantal fte dat men aangeeft te werken. Dit blijkt voor de responderende tandartsen gemiddeld op 30,8 uur neer te komen. Toegepast op een gemiddeld fte van 0,78 dat men aangeeft te werken, betekent dit dat 1 fte neerkomt op een gemiddelde werkweek van 39,5 uur. Daarnaast geven in Nederland werkzame tandartsen aan dat zij gemiddeld 30,6 uren per week wensen te werken. Voor het gemiddeld gewenst aantal fte van 0,80 geldt dat, 1 fte neerkomt op een gemiddeld gewenste werkweek van 38,3 uur.

Tabel 5.8: Gemiddeld aantal huidig en gewenst fte naar nationaliteit, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
Huidig aantal fte								
Gemiddeld aantal fte	0,87	0,73	0,77	0,78	0,84	0,70	0,85	0,79
SD	0,16	0,30	0,26	0,26	0,21	0,30	0,21	0,26
N	51	68	78	198	56	118	100	279
Gewenst aantal fte								
Gemiddeld aantal fte	0,88	0,78	0,77	0,80	0,79	0,70	0,84	0,77
SD	0,15	0,27	0,21	0,22	0,18	0,28	0,19	0,24
N	36	43	57	136	44	96	86	230

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, India, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Mexico, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

5.7 Uittredeleeftijd

In tabel 5.9 wordt de gemiddelde *verwachte* uittredeleeftijd van de in Nederland werkzame respondenten weergegeven. Onder uittredeleeftijd wordt de leeftijd verstaan waarop tandartsen met een buitenlands diploma verwachten te stoppen met werken als tandarts in Nederland. De uittredeleeftijd is niet gelijk aan de pensioenleeftijd. Er is gekozen voor een uittredeleeftijd, in plaats van een pensioenleeftijd, omdat een aantal tandartsen met een buitenlands diploma vroegtijdig uit Nederland vertrekt. In 2012 willen Nederlandse tandartsen gemiddeld op 63-jarige leeftijd (N=45, sd=1,3) stoppen met werken als tandarts in Nederland. Voor de respondenten met een andere nationaliteit geldt dat zij verwachten eerder uit te stromen dan Nederlandse respondenten; zo verwachten Duits/Belgische tandartsen dat zij gemiddeld op hun 54ste (N=51, sd=1,8) uittreden en verwachten de ‘overige’ nationaliteiten uit te treden op hun 53ste (N=64, sd=1,9). Het is mogelijk dat tandartsen met een andere nationaliteit dan de Nederlandse eerder willen terugkeren naar hun geboorteland om daar verder te werken als tandarts.

In 2012 verwachten de meeste respondenten (34%) te stoppen met werken nadat zij 65 jaar of ouder zijn geworden (zie tabel 5.10). In 2010 was dit een vergelijkbaar aandeel (39%). Het grootste aandeel (56%) van tandartsen met een Nederlandse nationaliteit verwacht in 2012 uit te stromen wanneer zij 65 jaar of ouder zijn. Daarnaast verwacht nog eens 36% dat zij tussen de leeftijd van 55 en 64 uitstromen. In 2010 verwachtte ook het grootste aandeel van de Nederlandse tandartsen uit te stromen na hun 55ste. Voor de respondenten met een Duits/Belgische nationaliteit en respondenten met de ‘overige’ nationaliteiten geldt dat in 2012 het grootste aandeel respectievelijk tussen de leeftijd van 55 en 64 en voor hun 45ste verwacht uit te stromen

Tabel 5.9: Gemiddelde verwachte uittredeleeftijd naar nationaliteit, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
Gemiddelde verwachte uittredeleeftijd	63	54	53	56	61	57	54	57
SD	1,27	1,82	1,88	1,06	0,92	1,02	1,37	0,69
N	45	51	64	161	52	93	84	233

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

Tabel 5.10: Procentuele verdeling respondenten naar nationaliteit en naar gewenste uittredeleeftijd, in 2010 en 2012

	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig	Totaal*
≤44	7	27	39	26	4	16	26	17
45-54	2	16	11	10	0	10	8	7
55-64	36	35	22	30	50	41	25	37
≥65	56	22	28	34	46	33	40	39
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	45	51	64	161	52	93	84	233

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Iran, Israël, Italië, Letland, Moldavië, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Thailand, Zuid-Afrika en Zweden.

5.8 Motieven om als tandarts in Nederland te werken

In 2012 is de respondenten in een open vraag ook gevraagd om de belangrijkste argumenten te noemen *waarom* zij momenteel werkzaam zijn als tandarts in Nederland. Deze vraag is door 183 werkende respondenten beantwoord. De motieven zijn door ons ingedeeld in categorieën (zie tabel 5.11).

In 2012 noemen de meeste respondenten (33%) de werkomstandigheden in Nederland als motief om in Nederland te werken. Hiervan noemen 20 respondenten het salaris, 13 de goede werkuren, 10 het werken met mondhygiënist(en) en/of tandartsassistent(en) en/of preventieassistent(en), 4 de 30% regeling en 1 de moderne technologie. Tot slot geven 4 Duitse respondenten aan het prettig te vinden om met 'minder bureaucratie' geconfronteerd te worden.

Een motief dat ook frequent door respondenten is genoemd is dat zij al woonachtig in Nederland waren en/of de Nederlandse nationaliteit hebben (20%). Hiervan geven 21 respondenten aan de Nederlandse nationaliteit te hebben (waarvan 13 respondenten aangeven vanwege het lotingsstelsel in Nederland in het buitenland de opleiding tot tandarts te hebben gevolgd) en 15 respondenten geven aan in Nederland te wonen.

Ook noemen veel respondenten als motief het hebben van een Nederlandse partner en/of gezin in Nederland (20%). Andere motieven zijn het volgen van een studie in Nederland (9%) en ervaring opdoen in het buitenland (8%). Een aantal respondenten geeft aan Nederland een fijn land te vinden (10%) en daarom naar Nederland te zijn gekomen om als tandarts aan de slag te gaan.

Tabel 5.11: Motieven om als tandarts in Nederland te werken (meerdere antwoorden mogelijk, percentages tellen op tot boven de 100%)

	N	%
Woonachtig in Nederland/Nederlandse nationaliteit	36	20
Nederlandse partner/gezin in NL	36	20
Werkomstandigheden	61	33
Slechte thuissituatie	8	4
Ervaring opdoen in het buitenland	14	8
Kwaliteit van leven	6	3
Studie in Nederland	17	9
Nederland is een fijn land	18	10
Woonachtig in de buurt van NL	3	2
Tekort aan tandartsen in Nederland/genoeg werk in Nederland	9	5
Totaal	183	100%

Bron: NIVEL enquête 2012

5.9 Beheersing talen

Aan de respondenten is tenslotte ook gevraagd om aan te geven welke talen zij spreken en om een cijfer van 1 (erg slecht) tot 5 (erg goed) voor hun beheersing (in spreken en schrijven) te geven. In onderstaande tabel 5.12 staan de talen, geordend van meest genoemd naar minst genoemd door de werkzame respondenten. Talen waarvan 5% van het totaal aantal werkzame respondenten aangeeft deze te spreken worden in de tabel weergegeven. En gemiddelden (gemiddelde beheersing van spreken en schrijven) worden gepresenteerd wanneer 5 of meer respondenten hieraan een cijfer hebben gegeven. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze vraag voor meerdere talen beantwoord kon worden, waardoor de percentages optellen tot boven 100%.

Uit tabel 5.12 blijkt dat 98% van de respondenten die deze vraag hebben beantwoord aangeeft de Nederlandse taal te spreken. Nederlandse respondenten becijferen hun beheersing van de Nederlandse taal logischerwijs gemiddeld hoger dan respondenten met een andere nationaliteit en Duits/Belgische respondenten gemiddeld weer hoger dan 'overige' nationaliteiten. Een grote meerderheid (95%) van de respondenten geeft aan ook de Engelse taal te beheersen, waarvan de groep tandartsen met een 'overige' nationaliteit het hoogste cijfer geeft aan de beheersing van deze taal (zowel in het spreken als in schrijven). Tot slot spreekt bijna de helft van de respondenten de Duitse taal en 42% spreekt Frans. Onder de groep Duits/Belgische respondenten is dit aandeel het grootste. Opmerkelijk is dat de respondenten met een 'overige' nationaliteit aangeven de Duitse taal het beste te beheersen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze groep klein is (N=6).

Tabel 5.12: Beheersing talen (meerdere talen/antwoorden mogelijk) van respondenten naar nationaliteit, 2012

	Nederlands				Duits/Belgisch				Overig**				Totaal*			
	N	%	Spreken	Schrijven	N	%	Spreken	Schrijven	N	%	Spreken	Schrijven	N	%	Spreken	Schrijven
Nederlands	35	97	4,7	4,6	53	98	4,4	4,2	39	98	4,2	3,9	128	98	4,4	4,2
Engels	32	89	4,3	4,1	53	98	3,9	3,7	39	98	4,6	4,5	125	95	4,2	4,1
Duits	15	42	3,0	2,5	40	74	3,8	3,5	6	15	4	3,7	61	47	3,6	3,3
Frans	15	42	2,8	2,5	31	57	3,9	3,4	9	20	3,1	3	55	42	3,5	3,1
Afrikaans	3	8	-	-	0	0	-	-	10	25	5	5	13	10	5	5
Spaans	5	14	3,1	3,5	1	2	-	-	4	10	-	-	11	8	3,8	3,4
Hebreeuws	1	3	-	-	1	2	-	-	5	13	5	5	7	5	5	5
Arabisch	3	8	-	-	3	6	-	-	1	3	-	-	7	5	5	5
Totaal	36	100			54	100			40	100			131	100		

Bron: NIVEL enquête 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Denemarken, Finland, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Rusland, Zuid-Afrika en Zweden.

5.10 Samenvatting

- In 2012 gaven de meeste respondenten aan werkzaam te zijn in Nederland (70%) als tandarts. Van de respondenten met een Nederlandse nationaliteit is in 2012 een ruime meerderheid (92%), werkzaam in Nederland. Van de respondenten met een Duitse/Belgische nationaliteit werkt in 2012 bijna twee derde (63%) in Nederland en een iets groter aandeel (68%) van de respondenten met een andere nationaliteit is werkzaam in Nederland als tandarts.
- Buitenlands gediplomeerde tandartsen met een Nederlandse nationaliteit en een nationaliteit anders dan Nederlands, Belgisch en Duits registreren zich gemiddeld ongeveer hetzelfde aantal jaar na diplomering in Nederland. Het gemiddeld aantal jaar tussen diplomering en registratie in Nederland het hoogst is voor Duits/Belgische nationaliteiten; in 2012 na 8,9 jaar en in 2010 na 9,5 jaar.
- Tandartsen met een andere nationaliteit dan Duits/Belgisch en Nederlands hebben gemiddeld de langste periode (0,32 jaar) tussen hun registratie in Nederland en het daadwerkelijk gaan werken in Nederland.
- De helft (52%) van de in het buitenland gediplomeerde tandartsen met een Nederlandse nationaliteit heeft een eigen praktijk of is mede-eigenaar (in 2010 en in 2012). De meerderheid van de tandartsen met een niet-Nederlandse nationaliteit geeft (in 2010 en in 2012) aan in dienst te zijn bij een tandartspraktijk van een praktijkeigenaar.
- In 2012 gaven de responderende tandartsen met een buitenlands diploma aan gemiddeld 0,78 fte te werken. In 2010 was dat een vergelijkbaar aantal fte (0,79). Tandartsen met een Nederlandse nationaliteit werken gemiddeld meer fte dan andere nationaliteiten.
- Nederlandse tandartsen willen in 2012 gemiddeld op 63-jarige leeftijd stoppen met werken als tandarts in Nederland. Voor de respondenten met een andere nationaliteit geldt dat zij verwachten eerder uit te stromen dan Nederlandse respondenten; Duits/Belgische tandartsen op 54-jarige leeftijd en 'overige' nationaliteiten 53-jarige leeftijd.
- In 2012 noemen de meeste respondenten (33%) de werkomstandigheden in Nederland als motief om in Nederland te werken.

6 Respondenten ooit werkzaam als tandarts in Nederland

Zoals we eerder beschreven is er een groep ‘oud’-geregistreerde tandartsen met een buitenlands diploma die in 2010 aangaf werkzaam te zijn in Nederland, maar in 2012 aangaf dat dit niet meer het geval is. De groep respondenten die ooit werkzaam zijn geweest als tandarts in Nederland wordt in dit hoofdstuk apart geanalyseerd. Figuur 6.1 geeft een overzicht van 3 groepen die in dit hoofdstuk aan bod komen, dat wederom wordt afgesloten met een samenvatting.

Figuur 6.1: Groepen die aan bod komen in dit hoofdstuk

	2010		2012	
	Oud-geregistreerden	Oud-geregistreerden	Nieuw-geregistreerden	
Werkzaam als tandarts				
Nooit werkzaam geweest als tandarts				
Ooit werkzaam geweest als tandarts	vergelijkingsgroep	x	x	

6.1 Aantal tandartsen ooit werkzaam als tandarts in Nederland

Van de 304 respondenten geven 90 respondenten (30%) aan op dit moment niet werkzaam te zijn in Nederland. Van deze 90 respondenten geeft ongeveer de helft aan ooit in Nederland werkzaam te zijn geweest (zie tabel 6.1). In 2010 was dit percentage ook 47%. Voor tandartsen met een Nederlandse nationaliteit geldt dat 67% ooit werkzaam is geweest als tandarts in Nederland. Ongeveer de helft van tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit heeft ooit gewerkt in Nederland en van tandartsen met andere nationaliteiten heeft iets minder dan de helft in Nederland gewerkt.

De respondenten die ooit in Nederland hebben gewerkt, waren gemiddeld 3 jaar werkzaam in Nederland (N=41, sd=0,7). Hiervan geven in 2012 de meeste (N=28) aan voor twee jaar of minder in Nederland werkzaam te zijn geweest. Tandartsen met een Nederlandse nationaliteit geven aan gemiddeld de meeste jaren (13,7 jaar) in Nederland te hebben gewerkt (N=3, sd=7,1), gevolgd door tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit met 2,8 jaar (N=21, sd=0,6). Tandartsen met andere nationaliteiten hebben gemiddeld de minste jaren in Nederland gewerkt, namelijk 1,3 jaar (N=16, sd=0,3).

Tabel 6.1: Procentuele verdeling van de respondenten naar werkzaamheid als tandarts in Nederland en naar nationaliteit

In Nederland gewerkt?	2012				2010			
	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*	Nederlands	Duits/Belgisch	Overig**	Totaal*
Ja	67	48	44	47	83	41	49	47
Nee	33	52	56	53	17	59	51	53
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
N	5	44	39	89	12	79	39	135

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bolivia, Bulgarije, Denemarken, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Iran, Italië, Letland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Spanje, Tsjechië, Zuid-Afrika en Zweden. In 2010 vallen de volgende landen onder overig: Bulgarije, Denemarken, Griekenland, IJsland, Israël, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Roemenië, Servië, Spanje, Tsjechië, Uruguay, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

6.2 Werkzame positie

In tabel 6.2 is te zien waar respondenten ooit werkzaam in Nederland hebben gewerkt. In deze tabel is niet uitgesplitst naar nationaliteit, omdat het kleine aantal respondenten ons dit niet toeliet. In 2012 zijn de meeste respondenten (35%) in dienst geweest bij een tandartspraktijk van een praktijkeigenaar. In 2010 was dat ook zo, maar toen gaf de helft aan werkzaam te zijn geweest in een tandartspraktijk van een praktijkeigenaar.

Tabel 6.2: Procentuele verdeling van de respondenten naar soort praktijk ooit werkzaam als tandarts in Nederland en naar nationaliteit

Soort praktijk	2012		2010	
	N	%	N	%
Eigen praktijk of mede-eigenaar	1	3	6	10
In dienst bij tandartspraktijk van praktijkeigenaar	14	35	30	49
In dienst bij tandheelkundig centrum, eigendom tandarts(en)	9	23	8	13
In dienst bij tandheelkundig centrum, eigendom niet-tandarts	12	30	7	11
Waarnemer	0	0	1	2
Anders	4	10	9	15
Totaal	40	100	61	100

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

6.3 Aantal fte werkzaam

In tabel 6.3 is wederom niet uitgesplitst naar nationaliteit in verband met het kleine aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord. Tandartsen met een buitenlands diploma die hebben aangegeven ooit te werken als tandarts in Nederland waren in 2012 voor gemiddeld 0,73 fte werkzaam in Nederland. In 2010 was dit aantal kleiner, namelijk 0,67 fte.

Tabel 6.3: Gemiddeld aantal fte gewerkt als tandarts in Nederland naar nationaliteit

	2012	2010
Gemiddeld aantal fte	0,73	0,67
SD	0,05	0,04
N	40	56

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

6.4 Motieven om in Nederland te werken

In 2012 is de respondenten die ooit in Nederland hebben gewerkt gevraagd om de belangrijkste redenen te noemen waarom zij in Nederland werkzaam zijn geweest als tandarts. Tabel 6.4 geeft deze motieven weer. De meeste respondenten (58%) die in Nederland hebben gewerkt als tandarts noemen als motief de werkomstandigheden: hiervan geven 8 respondenten het goede salaris aan, 3 de gunstige werkuren, 2 de 30% belastingmaatregel, 2 het vermijden van de bureaucratie in hun eigen land en tot slot benoemt 1 respondent de aanwezigheid van tandartsassistentes. Tien respondenten (38%) geven aan in Nederland te hebben gewerkt omdat zij ervaring wilden opdoen in het buitenland.

Tabel 6.4: Motieven om als tandarts in Nederland te hebben gewerkt (meerdere antwoorden mogelijk, percentages tellen op tot boven de 100%)

	N	%
Woonachtig in Nederland/Nederlandse nationaliteit	1	4
Nederlandse partner/gezin in NL	1	4
Werkomstandigheden	15	58
Slechte thuissituatie	2	8
Ervaring opdoen in het buitenland	10	38
Studie in Nederland	1	4
Woonachtig in de buurt van NL	2	8
Tekort aan tandartsen in Nederland/genoeg werk in Nederland	1	4
Totaal	26	100%

6.5 Samenvatting

- De respondenten die ooit in Nederland hebben gewerkt, waren gemiddeld 3 jaar werkzaam in Nederland. De meeste hebben voor twee jaar of minder in Nederland gewerkt. Tandartsen met een Nederlandse nationaliteit geven aan gemiddeld de meeste jaren (13,7 jaar) in Nederland te hebben gewerkt, gevolgd door tandartsen met een Duits/Belgische nationaliteit met 2,8 jaar. Tandartsen met de andere nationaliteiten hebben gemiddeld de minste jaren in Nederland gewerkt (1,3 jaar).
- In 2012 zijn de meeste respondenten die ooit in Nederland hebben gewerkt in dienst geweest bij een tandartspraktijk van een praktijkeigenaar.

7 De bereikte tandartsen met een buitenlands diploma in het licht van de capaciteitsramingen

Binnen dit hoofdstuk wordt in de eerste paragraaf samenvattend antwoord gegeven op de onderzoeksvragen ‘*Wat is huidige arbeids- en verblijftijd van tandartsen met een buitenlands diploma in Nederland, anno 2012?*’ en ‘*Welke verandering zien we in de arbeids- en verblijftijd van de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma, in vergelijking met zoals gemeten in 2010?*’ In de tweede paragraaf en derde paragraaf wordt ingegaan op de laatste onderzoeksvraag; ‘*wat betekenen de antwoorden op de bovenstaande vragen voor de capaciteitsramingen van tandartsen in Nederland, in het bijzonder het specificeren van de buitenlandse instroom in het ramingsmodel en mogelijke scenario’s?*’.

7.1 De werkzaamheid van tandartsen met een buitenlands diploma

De tandartsen met een buitenlands diploma die in 2012 op de enquête hebben gereageerd blijken voor 70% in Nederland werkzaam te zijn. Uit de enquête blijkt ook dat de in Nederland werkzame tandartsen met een buitenlands diploma relatief jong zijn (68% van de respondenten is jonger dan 45 jaar) en 51% is vrouw. Ten opzichte van 2010 hebben de respondenten in 2012 iets minder vaak de Duitse of Belgische nationaliteit (van 24% en 20% in 2010 naar 20% en 16% in 2012) en iets vaker de Nederlandse nationaliteit (van 20 naar 25%). Deze laatste groep met de Nederlandse nationaliteit heeft de zogenaamde ‘U-bocht’-route van diplomering gevolgd, het vaakst via België. Net zoals in 2010 zijn de respondenten ook in 2012 het vaakst in Duitsland en België tot tandarts opgeleid (samen 50%). In 2012 bestaan de respondenten echter uit meer in Spanje opgeleide tandartsen dan in 2010. De meeste Duitse en Belgische tandartsen hebben ook in hun eigen land als tandarts gewerkt, voor tandartsen uit andere landen is dat niet geval.

Wat betreft de werkzaamheid van tandartsen met een buitenlands diploma blijkt dat men gemiddeld 0,78 fte werkzaam is, oftewel 30,8 uur. Men geeft aan iets meer te willen werken namelijk 0,80 fte. De Nederlandse tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben behaald werken gemiddeld meer fte (0,87) dan niet-Nederlandse tandartsen (0,75 fte); dit was in 2010 ook het geval. De meeste tandartsen met een buitenlands diploma (51%) zijn werkzaam in (loon)dienst; in 2010 was dit 57%. Buitenlands opgeleide tandartsen met een Nederlandse nationaliteit werken duidelijk minder vaak in loondienst (33%) en zijn vaker (mede)eigenaar van een praktijk (52%) dan tandartsen met andere nationaliteiten. De verwachte uittredeleeftijd is 56 jaar, maar ook hier wijken de Nederlanders af; zij verwachten met 63 jaar te zullen stoppen. Op basis hiervan kan berekend worden dat bijna de helft (49%) van de groep werkzame tandartsen (met een buitenlands diploma) binnen tien jaar uitstroomt. Dit zijn vooral tandartsen met een niet-Nederlandse nationaliteit.

De meest genoemde motieven om in Nederland te werken of te hebben gewerkt zijn het hebben van een Nederlandse partner, het hier al woonachtig zijn, en de gunstige werkomstandigheden (salaris, werkuren, samenwerking).

Uit de specifieke groep van 154 tandartsen die zowel in 2010 als in 2012 reageerde

kunnen wij mogelijke trends in mobiliteit en carrière afleiden. Van deze groep weten we nu dat ze vaker (mede)eigenaar zijn geworden van een tandartsenpraktijk. Dit geldt met name voor de buitenlands gediplomeerde tandartsen met een Nederlandse nationaliteit. Daarnaast is de groep niet meer fte gaan werken en wil dat ook niet. Tot slot verwacht deze groep in 2012 eerder te stoppen met werken dan zij in 2010 aangaven; de gemiddelde leeftijd waarop zij verwachten te stoppen met werken als tandarts in Nederland is gedaald van 59 in 2010 naar 54 in 2012.

7.2 Parameters van tandartsen met een buitenlands diploma op basis van de ramingsenquête

Tabel 7.1 laat zien hoeveel procent van de in het buitenland gediplomeerde tandartsen verwacht te stoppen in de komende jaren. Op basis van het jaar waarin zij verwachten te stoppen met werken als tandarts kan worden doorgerekend dat 49% tussen nu en 2023 het beroep zal verlaten en in 2032 65%. In 2023 zullen dan nog 133 van de huidige werkzame tandartsen uit de responsgroep werkzaam zijn als tandarts. In 2032 zullen 107 van de huidig werkzame tandartsen met een buitenlands diploma actief zijn als tandarts. Van de tandartsen met een Nederlandse nationaliteit verwacht 21% tussen nu en 2023 te stoppen met werken als tandarts en tussen nu en 2033 is dat 50%. Voor tandartsen met een buitenlandse nationaliteit ligt dit hoger; 81% van de Duits/Belgisch tandartsen verwacht voor 2033 uit te stromen en voor de overige nationaliteiten ligt dat op 64%.

Tabel 7.1: Procentuele verdeling van respondenten naar nationaliteit en naar jaar van uittreden

	Nederlands		Duits/Belgisch		Overig		Totaal*	
	N	%	N	%	N	%	N	%
≤2022	10	21	34	67	37	56	81	49
2023-2032	13	28	7	14	5	8	26	16
2033-2042	10	21	9	18	16	24	35	21
2043-2052	14	30	1	2	8	12	23	14
Totaal	47	100	51	100	66	100	165	100

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Nederlands' en 'Duits/Belgisch' en 'Overig'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen in 2012 de volgende landen: Bosnië, Brazilië, Bulgarije, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Irak, Iran, Israël, Italië, Letland, Oostenrijk, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Spanje, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland.

De aanbodparameters van tandartsen met een buitenlands diploma, ten opzichte van de parameters die in 2010 zijn opgesteld, zijn in onderstaande tabel samenvattend gepresenteerd.

Tabel 7.2: Aanbodparameters tandartsen met een buitenlands diploma op basis van de ramingsenquêtes in 2010 en 2012

	2012			2010		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Geslachtsverdeling werkzame personen	49%	51%	100%	57%	43%	100%
Gemiddeld aantal fte per persoon	0,79	0,77	0,78	0,79	0,77	0,79
Aandeel werkzame personen van 50 jaar of ouder	26%	9%	19%	19%	11%	17%
Uitstroom van werkzame personen komende vijf jaar	27%	27%	27%	24%	16%	20%
Uitstroom van werkzame personen over tien jaar	48%	46%	49%	38%	35%	36%
Uitstroom van werkzame personen over vijftien jaar	56%	51%	56%	50%	41%	46%
Uitstroom van werkzame personen over twintig jaar	65%	61%	65%	61%	54%	59%

Bron: NIVEL enquêtes 2010 en 2012

7.3 Parameters van tandartsen met een buitenlands diploma in de toekomst

Op basis van de registratiegegevens van het BIG is tot slot nagegaan hoe in de afgelopen tien jaar de instroom was van het aantal tandartsen met een buitenlands diploma. In tabel 7.3 is te zien dat de instroom van tandartsen met een buitenlands diploma tot 2006 is blijven stijgen, in 2007 is ingezakt en daarna tot 2012 is gestegen naar een instroom van 213 tandartsen met een buitenlands diploma in 2011. Wanneer wij ons beperken tot de groep die geen Nederlandse nationaliteit heeft, dan blijft hetzelfde beeld bestaan, maar stijgt de instroom in 2011 tot 188 tandartsen.

Gemiddeld genomen is de instroom in de afgelopen 10 jaar 160 tandartsen met een buitenlands diploma per jaar. Voor de groep zonder Nederlandse nationaliteit komt de instroom neer op gemiddeld 146 tandartsen met een buitenlands diploma. Vanaf 2008 is echter een groei in de instroom van tandartsen te zien (zie tabel 7.7; van 165 in 2008 naar uiteindelijk 213 in 2011). Hierdoor is eerder een hogere instroom van 190 te verwachten is voor alle tandartsen met een buitenlands diploma en een instroom van 170 voor buitenlands gediplomeerde tandartsen met een niet-Nederlandse nationaliteit.

Tabel 7.3: Absolute instroom tandartsen met een buitenlandse diploma naar jaar registratie en nationaliteit

	NL nationaliteit		Geen NL nationaliteit		Totaal*	
	N	%	N	%	N	%
2003	11	9	122	9	134	9
2004	16	13	116	9	133	9
2005	10	8	144	11	154	11
2006	11	9	163	12	174	12
2007	10	8	103	8	113	8
2008	7	6	158	12	165	11
2009	16	13	153	12	169	12
2010	16	13	170	13	186	13
2011	22	18	188	14	213	15
Totaal	119	100	1317	100	1441	100

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'geen NL nationaliteit'. Van een aantal respondenten is de nationaliteit niet bekend. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen

Het aandeel vrouwen in de instroom over de afgelopen 10 jaar komt gemiddeld voor alle tandartsen met een buitenlands diploma neer op 39% en voor buitenlands gediplomeerde tandartsen met een niet-Nederlandse nationaliteit op 37% (zie tabel 7.8). Ook bij de vrouwen is evenals bij de totale instroom vanaf 2008 een stijging te zien; in 2011 is ongeveer de helft van de tandartsen met een buitenlands diploma vrouw.

Tabel 7.4: Aandeel vrouwen in instroom tandartsen met een buitenlandse nationaliteit naar jaar registratie en nationaliteit

	Geen NL nationaliteit		Totaal	
	N	%	N	%
2003	46	38	51	38
2004	39	34	43	32
2005	58	40	65	42
2006	48	29	49	28
2007	31	30	35	31
2008	61	39	67	41
2009	58	38	68	40
2010	63	37	71	48
2011	91	48	109	51
Totaal	495	37	558	39

Op basis van deze achterliggende gegevens zal er in de periode 2012-2022 uitgegaan kunnen worden van een jaarlijkse instroom van 190 erkende nieuwe tandartsen met een buitenlands diploma. Hierbij dient vermeld te worden dat wij nog niet precies weten hoe de jaarlijkse instroom zich in de toekomst zal gaan ontwikkelen. Van de jaarlijkse instroom zal naar verwachting ongeveer 70% aan het werk gaan als tandarts in Nederland. De gemiddelde werkweek zal voor buitenlands gediplomeerde tandartsen op basis van de NIVEL-enquête 0,78 fte zijn. Omdat het aandeel vrouwen onder de instroom van tandartsen met een buitenlands diploma is gestegen, maar het aantal fte werkzaam als tandarts onder vrouwen (0,77) weinig verschilt van het aantal fte onder mannen (0,79), zal de gemiddelde werkweek niet sterk wijzigen.

Literatuur

Heiligers e.a. (2010) Buitenlandse tandartsen in Nederland. BIG-geregistreerde tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben behaald of een buitenlandse nationaliteit hebben. NIVEL, 2010.

Heiligers e.a. (2011) Regionale spreiding van niet-Nederlandse tandartsen. Een secundaire analyse van survey- en locatiedata. NIVEL, 2011.

Bijlage 1 : Brief en vragenlijst

«naam»
«straat»
«plaats_en_postcode»

Postbus 1568
3500 BN Utrecht
Telefoon: 030-2729700
Fax: 030-2729729
www.nivel.nl

VFA071/IvdL -«code»

+31 302 729 617

September 11, 2012

Dear Sir / Madam,

The Advisory Committee on Medical Manpower Planning (ACMMP) commissioned NIVEL to conduct a research into the labour market of dentists. The aim of this research is to determine how many persons currently are employed as a dentist in the Netherlands and will be in the near future. To achieve this, we also need to gain insight into the group of dentists who have received their qualifications abroad.

Because of your current or former registration as a dentist in the BIG-register **who received its qualification in another country as the Netherlands**, you have been selected for this research. To update and monitor the contribution of foreign dentists to the Dutch dental workforce, we ask you for your cooperation. The enclosed questionnaire (in English and in Dutch) consists of fifteen questions about your current labour position and takes about 5-10 minutes to complete.

We kindly ask you to fill in the questionnaire (either in English or in Dutch) and return it to us, **before September 28, 2012**, using the enclosed prepaid envelope. The collected data will be processed as confidential and anonymously. If you have any further questions or concerns, please contact Drs. Inge van der Lee (Telephone: +31 302 729 617 - E-Mail: i.vanderlee@nivel.nl).

On behalf of the ACMMP, we would like to thank you very much in advance for your cooperation.

Kind regards,

Drs. Inge van der Lee
Telephone: +31 302 729 617 - E-Mail: i.vanderlee@nivel.nl

**PLEASE ANSWER ALL QUESTIONS BY CLEARLY
TICKING THE APPROPRIATE BOX OR BY FILLING IN**

1. What are your age, gender and nationality? Gender: Man
Date of birth: .. (date)- .. (month) - (year) Woman
Nationality :
2. Where and when have you been qualified?
In: (year); in: (country)
3. Since when have you been registered as a dentist in the Netherlands?
In: (year)
4. Are you working as a dentist at the moment and, if yes, are you working in the Netherlands or not in the Netherlands?
 No, at the moment I am **not working** as a dentist at all → **go to question 10**
 Yes, at the moment I am working as a dentist **in the Netherlands** → **go to question 5**
 Yes, at the moment I am working as a dentist, but **not** in the Netherlands, i.e. (country) → **go to question 10**
5. Since when have you been working as a dentist in the Netherlands?
Since: (year)
6. Have you been working in other countries than the Netherlands, ever since you are working in the Netherlands?
If yes, in which country did you work the longest?
 No
 Yes, the longest from: (year) to (year) in: (country)
7. In what kind of practice are you working at the moment, for the main part, as a dentist in the Netherlands?
 Own practice (owner of the practice) or fellow-owner
 Working in a practice, employed by practice owner
 Dentist employed by dental centre, foundation or ownership dentist(s)
 Dentist employed by dental centre, ownership non-dentist
 Locum
 Other:
8. For what part of a full time equivalent (FTE) and for how many hours are you working as a dentist in the Netherlands, and how many FTE/hours would you prefer to be working? (NB: Full time is 100%, 0.8 FTE is 80%)
Current situation:% of a FTE Preferred situation:% of a FTE
Which is:hours per week Which is:hours per week
9. For how long do you expect to continue working as a dentist in the Netherlands?
Until: (year) → **go to question 14**

10. Have you ever been working as a dentist in the Netherlands?
 No, I have never been working as a dentist in the Netherlands → **go to question 14**
 Yes, I have been working as a dentist in the Netherlands

11. In which period did you work the longest as a dentist in the Netherlands?
 From: (year) to (year)

12. In what kind of practice were you working, for the last time, as a dentist in the Netherlands?
 Own practice (owner of the practice) or fellow-owner
 Working in a practice, employed by practice owner
 Dentist employed by dental centre, foundation or ownership dentist(s)
 Dentist employed by dental centre, ownership non-dentist
 Locum
 Other:

13. For what part of a full time equivalent (FTE) and for how many hours were you working as a dentist in the Netherlands, during that last period? (NB: Full time is 100%, 0.8 FTE is 80%)
% of a FTE, which is.....hours per week

14. In the table below, please fill in the languages you speak, and rate your proficiency level in both speech and writing from 1 (very poor) to 5 (very good).

Language	Speaking	Writing
1.		
2.		
3.		
4.		

15. As a final question, we would like to ask you to summarize the main reason(s) why you currently work or have been working as a dentist in the Netherlands.

THANK YOU VERY MUCH FOR YOUR COOPERATION!

Bijlage 2: Vergelijking nationaliteiten 2010 en 2012

Tabel 1: Percentuele verdeling respondenten over nationaliteiten in 2010 en 2012, geordend van meest voorkomende naar minst voorkomende nationaliteit

2012			2010		
Nationaliteit	N	%	Nationaliteit	N	%
Duits	80	26,32	Duits	67	24,01
Nederlands	60	19,74	Nederlands	57	20,43
Belg	43	14,14	Belg	55	19,71
Zuid Afrikaans	15	4,94	Zuid Afrikaans	24	8,60
Pools	11	3,62	Israëlish	14	5,02
Portugees	10	3,29	Pools	10	3,58
Spaans	10	3,29	Grieks	7	2,51
Grieks	9	2,96	Austria	6	2,15
Israëlish	9	2,96	Brits	4	1,43
Italiaans	8	2,63	Bulgaars	4	1,43
Brits	6	1,97	Roemeens	4	1,43
Roemeens	6	1,97	Zweeds	4	1,43
Hongaars	5	1,64	Italiaans	3	1,08
Oostenrijks	4	1,32	Frans	2	0,72
Bulgaars	3	0,99	Hongaars	2	0,72
Deens	3	0,99	Iraans	2	0,72
Lithuania	3	0,99	Lithuania	2	0,72
Zweeds	3	0,99	Portugees	2	0,72
Frans	2	0,66	Canadees	1	0,36
Iraans	2	0,66	Deens	1	0,36
Boliviaan	1	0,33	Fins	1	0,36
Bosnisch	1	0,33	Moldavië	1	0,36
Braziliaans	1	0,33	Palestina	1	0,36
Tsjechië	1	0,33	Russisch	1	0,36
Fins	1	0,33	Spaans	1	0,36
Indiase	1	0,33	Thai	1	0,36
Iraaks	1	0,33	Argentijns	1	0,36
Mexicaans	1	0,33	Peruaan	1	0,36
Peruaan	1	0,33			
Russisch	1	0,33	Total	279	100
Zuid-Koreaans	1	0,33			
Zwitser	1	0,33			
Total	304	100			

Tabel 2: Procentuele verdeling respondenten over nationaliteiten in 2010 en 2012, alfabetisch geordend

Nationaliteit	2012		2010	
	N	%	N	%
Argentijns	-	-	1	0.36
Belg	43	14.14	55	19.71
Boliviaan	1	0.33	-	-
Bosnisch	1	0.33	-	-
Braziliaans	1	0.33	-	-
Brits	6	1.97	4	1.43
Bulgaars	3	0.99	4	1.43
Canadees	-	-	1	0.36
Deens	3	0.99	1	0.36
Duits	80	26.32	67	24.01
Fins	1	0.33	1	0.36
Frans	2	0.66	2	0.72
Grieks	9	2.96	7	2.51
Hongaars	5	1.64	2	0.72
Indiase	1	0.33	-	-
Iraaks	1	0.33	-	-
Iraans	2	0.66	2	0.72
Israëlish	9	2.96	14	5.02
Italiaans	8	2.63	3	1.08
Lithuania	3	0.99	2	0.72
Mexicaans	1	0.33	-	-
Moldavië	-	-	1	0.36
Nederlands	60	19.74	57	20.43
Oostenrijks	4	1.32	6	2.15
Palestina	-	-	1	0.36
Peruaan	1	0.33	1	0.36
Pools	11	3.62	10	3.58
Portugees	10	3.29	2	0.72
Roemeens	6	1.97	4	1.43
Russisch	1	0.33	1	0.36
Spaans	10	3.29	1	0.36
Thai	-	-	1	0.36
Tsjechië	1	0.33	-	-
Zuid Afrikaans	15	4.94	24	8.60
Zuid-Koreaans	1	0.33	-	-
Zweeds	3	0.99	4	1.43
Zwitser	1	0.33	-	-
Total	304	100.00	279	100.00

